ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ №4

про фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур
у сільгосппідприємствах Херсонської області
станом на 06 травня 2026 року

Зернові колосові культури

За даними фітосанітарного моніторингу рослини озимої пшениці та озимого ячменю знаходяться в фазі нижній вузол соломини (вихід у трубку), початок появи прапорцевого листка. Стан рослин від доброго до задовільного. Зазначаємо, що за даними Херсонського обласного центру з гідрометеорології вологозапаси в метровому шарі ґрунту через нестачу достатньої кількості опадів знаходяться на недостатньому та незадовільному рівнях.

Погодні умови першої декади травня сприяли інтенсивному заселенню шкідниками посівів сільськогосподарських культур.

Клоп шкідлива черепашка, 92% якого збереглося після перезимівлі знаходиться в задовільному фізіологічному стані. На початку травня у західній частині області в крайових смугах полів нараховується 0,3-0,5 максимально 1,0 екз/м^2.

Звертаємо увагу, найнебезпечніший шкідник зернових колосових культур – ***клоп – шкідлива черепашка*** та інші клопи – у травні повністю перелетять з місць зимівлі на посіви озимини та ярини. Після перельоту шкідники активно харчуватимуться клітинним соком рослин. Дорослі клопи-черепашки проколюють хоботком стебла нижче зародка колоса і висмоктують сік з рослини. У місці уколу утворюється перетяжка, пошкоджені стебла довго залишаються зеленими, але не колосяться і поступово відмирають. При уколі у стрижень колоса виникає повна або часткова білоколосість.

Після посиленого живлення клітинним соком відбуватиметься відкладання яєць (у два ряди по 7 яєць у кожному) на стебла, листя культури та злакових бур’янів, яке залежно від погодних умов, може тривати до 40 днів. При цьому середня плодючість однієї самиці коливається від 14-28 до 300 яєць, що пов’язано з погодними умовами, якістю корму і біотичним потенціалом фітофага.

За відсутності дощів у травні шкідливість клопів посилюватиметься, а за своєчасного випадання дощів і високій агротехніці шкода від клопів може бути в значній мірі ослаблена. Масова яйцекладка шкідника очікується в ІІ декаді травня. Вона триватиме 30-50 днів (в залежності від погодних факторів). Початок відродження личинок слід очікувати в ІІІ декаді травня. Внаслідок пошкодження рослин личинками формується деформоване та щупле зерно, що призводить до кількісних втрат, погіршення кондицій насіння пшениці.

Хімічні заходи захисту щодо обмеження чисельності і шкодочинності імаго клопа – шкідливої черепашки проводять у фазу кущіння – виходу в трубку за чисельності 2-4 екз./м², за посухи – 1-2 екз./м²; у період формування – молочної стиглості зерна, при чисельності личинок більше 2 особин/м², на посівах сильних і цінних сортів пшениць і 4-6 личинок – на рядових посівах озимої пшениці та ячменю. При надпороговій чисельності посіви необхідно

обробити одним із зареєстрованих препаратів згідно з **Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні**. Проти дорослих особин достатньо провести крайові обробки завширшки 50-100 м. Проти личинок кращий ефект спостерігається від обробок, коли близько 30% личинок знаходяться в II-III віці. Проти дорослих особин достатньо провести крайові обробки завширшки 50-100 м. Посіви захищають дозволеними інсектицидами на основі діючих речовин: диметоат, тіаметоксам, хлорпірифос, імідаклоприд + лямбда-цигалотрин, лямбда-цигалотрин + тіаметоксам та іншими, які будуть біологічно ефективні проти багатьох інших фітофагів, спеціалізованих щодо зернових колосових культур.

Хлібна жужелиця (турун)

Проходить заляльковування личинок шкідника. Вихід на поверхню жуків слід очікувати на при кінці III декади травня. Жуки під час наливу зерна будуть пошкоджувати колосся пшениці, ячменю, вигризаючи спочатку зав'язь, а пізніше м'яке зерно. ЕПШ для імаго шкідника складає 3-5 жуків/м^2 у фазу наливу – воскової стиглості.

Злакові мухи (шведські, гессенська, чорна пшенична)

В травні продовжуватиметься літ, яйцекладка та відродження личинок фітофага. Особливу небезпеку мухи становитимуть для ярих культур, де розвиватиметься весняне покоління шкідників. Крім того, личинки шведської мухи пошкоджуватимуть і сходи кукурудзи. Відкладання яєць відбуватиметься впродовж всього місяця. У разі чисельності імаго що перевищує ЕПШ (30-40 екз. / 100 помахів), слід провести захисні обробки системними препаратами з «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні». Ефективність хімічних препаратів в боротьбі зі злаковими мухами досягається при проведенні обробок в період їх масового льоту, адже личинки, які відродилися, практично захищені від зовнішніх впливів.

Хлібні блішки

Хлібні блішки, здебільшого смугаста (ЕПШ понад 10 особин на кв. м) продовжуватимуть пошкоджувати посіви ярих колосових культур, зокрема пізніх строків сівби та кукурудзи, де шкодочинність буде найвищою. Особливо їх шкодочинність зростатиме за посушливої та теплої погоди.

Хлібна п'явиця

В травні шкідник продовжуватиме заселення полів. Розпочнеться яйцекладка, відроджуватимуться личинки, масова поява яких очікується на початку II декади травня. За наявності на ярому ячменю – 0,5-1 лич./1 стебло або 10-15 жуків/м^2 доцільно проводити обприскування інсектицидами. Захисні заходи проти клопа-черепашки будуть ефективними й проти п'явиць, блішок, трипсів, попелиць тощо.

Злакові попелиці

Продовжуватиметься заселення та пошкодження озимих та ярих зернових культур злаковими попелицями. Тепла та помірно волога погода у травні сприятиме збільшенню чисельності фітофага. У фазу формування та молочної стиглості зерна вони будуть найшкідливішими. Попелиці здатні переносити

вірусні захворювання злакових культур (вірус жовтої карликовості ячменю). Необхідно вести постійний моніторинг посівів і при перевищенні чисельності шкідника (ЕПШ злакових попелиць складає 20-30 екз./1 стебло (колос) обробити посіви рекомендованими інсектицидами з «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Трипс пшеничний

В травні буде проходити заселення посівів трипсами, спарювання і яйцекладка. Личинки трипса відроджуватимуться в ІІІ декаді травня, розвиватимуться в колосі, висмоктуючи сік з колосових лусочок і квіткових плівок, в подальшому шкідник пошкоджуватиме м'яке зерно, що призведе до кількісних втрат врожаю. Розмноженню трипсів сприяє тепла суха погода. ЕПШ імаго у фазу колосіння – 50-100 екз./100 п.с., або 8-10 екз./1 колос, у фазу наливу зерна личинок – 20-30 екз./1 колос.

Харчування злакових попелиць і трипсів на зернових культурах викликає зменшення маси зернівки, що призводить до втрат врожаю пшениці. Тому при обробках посівів проти личинок клопа шкідливої черепашки слід враховувати і наявність в ареалі і інших сисних шкідників та обирати інсектициди, яки будуть ефективними проти комплексу шкідливих організмів.

Хлібні пильщики

Початок льоту шкідника очікується на початку травня, яйцекладка та відродження личинок – в ІІ-ІІІ декаді травня. Виліт пильщиків зазвичай збігається із завершенням фази виходу в трубку – початком колосіння озимої пшениці. Самка відкладає в середньому 30-50 яєць, обираючи більш розвинені стебла з товстою соломиною. Ембріональний розвиток триває 5-10 діб. Відразу після відродження личинки живляться внутрішньою частиною стебла і переміщуються вниз, до його основи. У вузлах стебла вони прогризають отвори, великі відрізки ходу в соломині забивають червоточиною та екскрементами. Основна маса личинок досягає нижнього міжвузля в період закінчення фази наливання-воскової стиглості зерна. Під дією вітру частина стебел обламується в місці надрізу ще до настання фази повної стиглості зерна колосових. ЕПШ імаго пильщика в фазу виходу в трубку-колосіння складає 4 екз./1 кв. м.

Злакова листовійка

Гусениці злакової листовійки у І декаді травня продовжуватимуть заселяти та пошкоджувати посіви, переважно в крайових смугах озимих та ярих зернових культур в смузі завширшки до 200 м. Це пояснюється тим, що з місць зимівлі на посіви личинки розносяться на павутинках вітром. За порогової чисельності 50-150 гусениць на кв.м у крайових смугах чи всуціль поля їх знешкоджують інсектицидами на основі діючої речовини фенітротіон.

Нагадуємо, що всі вищезгадані шкідники, за перевищення ними економічного порогу шкодочинності призводять до пошкодження озимих та ярих зернових культур, тому посіви обприскують тими ж препаратами, які рекомендовані для захисту від клопа шкідливої черепашки.

Хвороби зернових колосових культур

Борошниста роса, септоріоз, бура листкова іржа, інші хвороби зернових культур, які охопили 10-15, макс. 25% площ, 1-3, макс. 5% рослин озимини, в травні повсюди розвиватимуться в разі випадання дощів та відповідного температурного режиму. В ярині за сприятливих погодних умов розвиватимуться вищевказані хвороби та ***гельмінтоспоріоз (плямистості)***.

Необхідно вести постійний моніторинг посівів та за розповсюдження хвороб – застосувати фунгіциди. Фунгіциди застосовують за інтенсивності ураження борошнистою росою, гельмінтоспоріозом, іншими плямистостями 1%, септоріозом листя – 3-5% за умов достатнього зволоження і досягнення критичного початкового рівня ураження однією з комплексу або домінуючою хворобою. Оздоровлення рослин від супутніх хвороб забезпечується спектром захисної дії препаратів. Повторні обробітки проти вищезазначених хвороб проводять за поновлення і наростання їх розвитку, проти хвороб колоса – у фази колосіння – цвітіння.

Для оздоровлення рослин озимої пшениці та ячменю посіви обприскують фунгіцидами на основі однієї з діючих речовин: карбендазим, манкоцеб, метрафенон, проквіназид, прохлораз, флутріафол, фентропідин, тебуконазол, біксафен + протіоконазол, протіоконазол + тебуконазол, епоксиконазол + тіофанат–метил, пропіконазол + прохлораз та іншими дозволеними до використання препаратами згідно з **«Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».**

Важливо! Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області наголошує, що всі роботи по обмеженню чисельності шкідливих організмів необхідно проводити при перевищенні економічного порогу шкодочинності (ЕПШ), суворо дотримуватися санітарних правил, регламентів застосування препаратів, правил і заходів з охорони праці та використовувати препарати лише відповідно до **«Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні».**

Також, наголошуємо, що до роботи з пестицидами допускаються лише ті особи, які пройшли навчання з питань безпечного поводження з пестицидами та мають **посвідчення** про право роботи з пестицидами.

Обробки необхідно проводити в тиху, безвітряну погоду в ранішні та вечірні години. Згідно ст.37 Закону України «Про бджільництво», необхідно не пізніше ніж за три доби до початку обробки попередити про це органи місцевого самоврядування, пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до 10 (десяти) кілометрів від оброблюваних площ. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії токсичності препарату.

Систематичні обстеження, вчасний захист озимих та ярих зернових культур від шкідників і хвороб запорука збереження врожаю та стабільності аграрного виробництва.

Під час проведення весняно-польових робіт в умовах воєнного стану, необхідно дотримуватися правил безпечного поводження умов праці!